

ΓΝΩΜΑΙ ΞΕΝΩΝ

Ἡ «Πινακοθήκη» ηὐτύχησε νὰ λάβῃ δύο αἰσθητικὰ ἄρθρα γραφέντα χάριι αὐτῆς παρὰ διακεκριμένων φιλοτέχνων καὶ φιλελλήνων τοῦ Βελγίου. Δημοσιεύουσα πιστῆν αὐτῶν μετάφρασιν, ἐλπίζει διὰ τὰ γίνωσι ταῦτα ἀφορμὴ εὐρύτερων ἐρευνῶν καὶ παρ' ἡμῖν τοιοῦτων ζητημάτων πολλοῦ τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐνδιαφέροντος.
Σ. Τ. Δ.

Ἡ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ἡ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΤΑΝ διεισδύομεν εἰς τὸ παρελθὸν τὸ πλέον ἀπομεμακρυσμένον, τὰ παραδείγματα τῆς τέχνης τὰ πλέον συγκινούντα εἶναι ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος μετέδωσε τὴν σκέψιν του, ὑπὸ τὴν φυσικὴν ὥθησιν τοῦ ἐλευθέρου αὐτοῦ ἐνστικτοῦ, εἰς πείσμα τῆς ἀτελείας καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν μέσων. Ἐντεῦθεν τὸ μυστυριώδες ἐκεῖνο κάλλος, τὸ ἀνεξήγητον ὄλων τῶν πρωτογενῶν. Ἦδη ὁ προϊστορικὸς ἄνθρωπος οὕτω παρουσιάζεται, οὐχὶ ἄμοιρος ἰκανότητος. Ἐν τῇ ἀναστατώσει τῆς ἐν γενέσει φύσεως, ἐν τῷ γιγαντώδει καὶ θορυβώδει, χάος τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὄντων, ἐν τῇ φρίκῃ τῆς ἰσχύος τῶν στοιχείων, ὅπταν εἶχε τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ ὑπερασπίσῃ, κατ' ἐχθρῶν ἐπιφόβων, ὅπταν ἦτον ἀνίσχυρος, γυμνὸς καὶ ὀλόκληρον τὸ εἶναι αὐτοῦ συνεκκῆτο ἐκ τοῦ τρόμου ἐκείνου, ὁ ἐγκέφαλος αὐτοῦ ἀφυανίζεται καὶ μετ' οὐ πολλὴν τὸ γλυκὺ μειδίημα τοῦ ὄραίου θὰ ἐπαντίσῃ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του. Τῷ χρειάζονται ὄπλα· μεταχειρίζεται τὸ πρῶτον λίθους οὕς ἐκσφενδονίζει· εἶτα ἐκσπῶν κλάδους δένδρων, μεταβάλλει τούτους εἰς ρόπαλα ἢ εἰς πασσάλους· ἀργότερον, συνενῶν ἀμφότερα, σχηματίζει τὸν πέλεκυν δι' οὗ ἀσφαλέστερον δύναται νὰ πατάξῃ. Κατὰ τὰς σιγμὰς τῶν ἀνακωχῶν, ἐκ ἀσφαλείᾳ, καταφεύγων ἐν τῷ σπηλαίῳ βράχου τινος ἢ τὴν ὀπήν ἢν ἠνέφθε μετὰ τοὺς ὄνυχάς του καὶ μετὰ τὰ πρωτογενῆ ὄπλα αὐτοῦ, ἀναλαμβάνει ἀναπνοήν, ἀναπαύεται καὶ σκέπτεται· ἔχει ἀπέναντι αὐτοῦ τὰ λείψανα τῶν ζῶων ἅτινα κατέβαλε, θὰ

τραφῆ διὰ τοῦ κρέατος αὐτῶν, θὰ κατασκευάσῃ ἐνδύματα ἐκ τοῦ δέρματος αὐτῶν· τὰ ὄστα, αἱ ὀπλαὶ θὰ γείνωσιν χειρίδια τῶν πελέκων, τῶν μαχαιρῶν, θὰ γείνωσιν βελόναι καὶ πόρπαι.

Τότε, ὅπταν τὸ πνεῦμα βασανίζεται νὰ τελειοποιῆ, ἐφευρίσκει. Μὲ τεμάχιον λίθου θὰ γλύψῃ, θὰ στολίσῃ μὲ εἰκόνας τὰς τραχύτητας καὶ τὰς ἐπιφανείας τῶν κατοικιῶν του ἢ τῶν ἐργαλείων του. Σχεδιάζει τότε ἵππους, ἐλάφους βοσκούσας, ἀγῶνας ἄρκτων, ἢ μαμμοῦνθ μετὰ τοὺς πελωρίους χαυλιόδοντας των βαιούσας πρὸς μάχην, τὸν πᾶν γραφόμενον μὲ μίαν ἀλήθειαν, μὲ μίαν ἐκρηξίν ζωῆς κατοπλήσσοσαν.

Αὐτὸς οὐδὲν ἔμαθεν, ὁ φυσικὸς αὐτοῦ πόθος τὸν ἔφερε νὰ πράξῃ ἔργον τέχνης. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἰκανωτέρων τῆς σήμερον δύναται ν' ἀποκωρήξῃ ταῦτα. Ἴδου τὸ μέγα ἐνστικτοῦ· ὁ ἄγριος οὗτος, τὸ κτήνος αὐτό, ὁ μέγας οὗτος πρωτογενὴς μᾶς δίδει τὸ μεγαλεύτερον τῶν μαθημάτων.

Εἰς τινὰ σχολεῖα τῆς Ἀμερικῆς κάμνουσι τὸ ἐξῆς πείραμα. Εἰς νεαρωτάτην ἡλικίαν δέχονται τὰ παιδιά· τ' ἀφίνουσιν ἐλεύθερα εἰς τὰς κινήσεις των, κάθηνται ὅπως θέλουσιν, εἰς εὐρύχωρον αἶθουσαν ἢ εἰς τὸ ὑπαιθρον. Παρουσιάζουσι εἰς τὴν ἀντίληψίν των ἀντικείμενα, φυτὰ· περιφέρουσι αὐτὰ εἰς μέρη μαγευτικὰ ἰκανὰ νὰ κινήσωσι ἢ διεγείρουσι τὰς αἰσθήσεις των καὶ τῶν ὁποίων ἢ ἀνάμνησις δύναται ν' ἀποβῆ λίαν προτρεπτικὴ. Καὶ ἐνῷ σχεδιάζουσι πᾶν ὅ, τι βλέπουσιν ἢ εἶδον, διδάσκαλοι προσεκτικοὶ παρακολουθοῦσι τὴν πρόοδον ὑπὸ προσπαθειῶν των, ὀδηγοῦντες αὐτὰ μετὰ στοργῆς καὶ σεβασμοῦ. Τοιοῦτοτρόπως, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐκλέγοντες ἐξ αὐτῶν ἀνατρέφουσι ταῦτα διδάσκοντες εἰς ἀνωτέραν βαθμίδα τὴν γνῶσιν τῆς φύσεως καὶ οὕτω κατορθοῦσι νὰ κατανοήσωσι ταῦτα τὴν τέχνην τὴν εὐγενεστέραν.

VICTOR PROUVE